

Bulanyin L. L.:

TRUDNŰJE VOPROSZŰ MORFOLOGII

Izd. „Proszvescsenyije”, Moszkva, 1976.

A nyelv összetett, sokoldalú jelenség, benne – mint rendszer valamennyi szintjén – a kialakult, „tipikus” jelenségek mellett átmeneti, „köztes” jellegű esetek is előfordulnak. A tanár napi munkája során szembekerül ezekkel a nem tipikus s ezért problematikus nyelvi tényekkel is, melyeket az tesz számára külön is „nehézen kezelhetőkké”, hogy a nyelvészeti szakirodalomban nem talál rájuk nézve egységes álláspontot.

Az orosz nyelv alaktanához tartozó ilyen vitás kérdésekre vonatkozóan haszonnal forgathatjuk L. L. Bulanyin könyvét, mely olyan, már ismert művek sorába illeszkedik, mint Dobromiszlov és Rozental „Трудные вопросы грамматики и правописания” (1958–60) vagy A. Fjodorov: „Трудные вопросы синтаксиса” (1972) (1972) c. munkái.

Felépítése és anyagközlési módszere sokban a Fjodorovéval rokon. Az alaktan tartalmát és a nyelvtanban elfoglalt helyét fejtegető, előző nyomán a szófajelmélet kérdései következnek. Hét fejezet szól ezekről, melyekben a szerző részletesen kifejti az egyes grammatikai kategóriák rész kérdéseit. A könyv végén az érdeklődő 205 tételből álló alapos bibliográfiát lel a témáról.

A tárgyalt kérdések körét a szerző a tankönyvek tartalmához szabta, hiszen művét elsősorban a tanároknak szánta. Mégsem az iskolai tananyag részletes kifejtésével, az orosz

nyelv egyfajta rendszeres „kursz”-ával van itt dolgunk. A tudományos szakirodalom és az egyetemi tankönyvek eredményeire támaszkodva a szerző az alaktan elméleti problémáit az iskolai tankönyvek anyagára kivetítve tárgyalja. A névmásokról szóló fejezetben pl. meghatározza e kategória helyét a szófajok rendszerében, jellemzi osztályozásuk két (szélesebb és hagyományosan szűkebb) megközelítési módját, kifejti a névmások valamennyi csoportjának sajátosságait, szemantikai és grammatikai jegyeit stb. Rámutat az olyan alakok keletkezésének történelmi gyökereire is, mint pl. a **К НЕМУ, ЗА НИМ** vagy hogy a **СЕБЯ** névmásnak miért nem lehet alanyeseti alakja, változnak-e a személyes névmások szám szerint stb.

Ehhez hasonló szélességű körben elemezi a többi szófajt is. Igen hasznos, hogy valamennyi problematikus jelenséget, legyen az általános vagy partikuláris jellegű, több sikon, az alaktannak a szemantikával, a mondattannal és a szóképzéssel való kölcsönhatásában tárgyal.

A figyelemnek nem a tipikus és vitás kérdésekre való koncentrációja, a történeti szemlélet, a különböző álláspontok tömör kifejtése a legmodernebb nyelvészeti kutatások eredményeinek felhasználása, a gyakorlati tevékenység igényeire való utalások – mindez rendkívül hasznossá teszi az ismertetett művet. Általa az orosz nyelv szakos tanár mélyebbre hatolhat a nyelvtani jelenség lényegének megértésében, tágulhat lingvisztikai látóköre, jó elméleti alapot teremthet az alaktan összetett problémáinak magyarázata számára.

Korcsic M. A.

TANÍTVÁNYAINKNAK AJÁNLHATJUK!

Első és második osztályos tanítványainknak ajánlhatjuk a „Már tudok olvasni!” sorozat újabb kötetait:

Mányai Anna:

GERGŐ

című könyvében lelket melengető elbeszéléseket olvashatnak a gyerekek a régi falusi életéről. Hogyan éltek abban az időben a velük egyidős falusi gyerekek; milyenek voltak kedvenc játékaik? Hogyan pásztorkodott Gergő fenn a Hargitán, s hogyan vitte el a róka a kisbárányt, míg ő az (édesapjától örökölt tehetséggel) édesapjától kapott kisbiskával elmélyülten csodálatos tulipános-fenyős-galambos kiskaput faragott? Vagy: Micsoda ünnepet jelentett a falu gyermekeinek a vándorszínészek bábozása?

Az író fegyelmezett stílusával nagyon közel képes hozni a régi idők történeteinek szereplőit. A kis elbeszélések átélését, elképzelését jól segítik Engel Tevan István rajzai.

Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest.

Rockenbauer Pál–Balogh Péter:

AMIRŐL A JÉGVILÁG MESÉL

A „Bölcs Bagoly”-sorozat újabb kötetében a televízió munkatársa csodálatos tájakra kalauzolja kis olvasóit; az örökös hó-jég birodalmába.

Könyvében a szerző azokra a kérdésekre ad választ, amelyeket érdeklődő gyerekek tettek fel neki: Mi a szép a jég birodalmában? Él-e pingvin az északi sarkvidék jégtábláin, jegesmackó a délin? Milyen a sarki nyár? Hol van a leghidegebb a világon? stb. S a magyar gyerekek számára oly távoli vidékek szépségeibe, érdekességeibe, a jégvilág titkaiba avatja be kis olvasóit a szerző. S ehhez nagy segítséget nyújtanak Balogh Péter illusztrációi is.

A könyv nemcsak gyerekeink ismereteit gyarapítja, de jól használhatjuk környezetismereti és beszédfejlesztő óráinkhoz is.

Móra Ferenc Könyvkiadó, Budapest.